

ВЕСТНИК ДРЕВНЕЙ ИСТОРИИ 1957 (1—4), 1958 (1—4) и 1959 (1—4) Москва, АН СССР.

За последње три године совјетски *Вестник* донео је низ расправа које су посвећене проблематици настајања класног робовласничког друштва у културним земљама старог Истока, Грчке и Рима, као и питањима идеологије, привреде и историје оформљеног робовласничког друштва.

Исток

Економским односима у Сумеру посвећена је студија *В. В. Сјурубеа*, *Термин gāna-ga и проблем зачетка приватној земљопоседа у Сумеру*, објављена у два дела (1959, 2 стр. 3—20 и 1959, 3 стр. 53—74). Истом проблематиком бави се Струве и у раду *Проблем приватној земљопоседа у Сумеру* (1959, 4 стр. 12—24) — овога пута на основу анализе групе докумената привредног карактера из времена Урукагина.

М. Е. Мајје, *К проблему изучавања шекстјова пирамида* (1958, 4 стр. 14—35) задржава се на неким основним принципима којих се треба држати код изучавања текстова пирамида.

О кредитно-новчаним односима у Еламу у II миленију пре н. ере писао је *Ј. Б. Јусуфоб*, *Еламски дужнички документи из Сузе* (1959, 2, стр. 45—55). Друга група докумената из истога архива послужила је Јусуфову за расветљавање неких проблема ране персиске историје у раду *Државни документи из Сузе и хронологија раних Ахеменида* (1958, 3, стр. 18—32).

М. Б. Јанковска, *Хуритска Арајка* (1957, 1, стр. 17—33) настоји да архивски материјал откривен на месту Арапке, данашњег Керкура у Ираку, из времена III—II миленија пре н. ере, протумачи са становишта социјално-економских односа.

Хетској историји, сем интересантног рада *Г. В. Гамкрелдзе*, *Клиначни систем акадско-хетске групе и ишњање порекла хетске писмености* (1959, 1, стр. 9—19) посвећена је и дужа расправа *В. Иванов*, *Порекло и историја хетској шермина PANCU - склупштина* (1957, 4, стр. 19—36 и 1959, 1, стр. 3—15), у којој аутор настоји да утврди социјални састав хетске скупштине и њену друштвену улогу.

Питањима настанка и распрострањености робовласничких односа у старој Индији бави се *С. Вигјаланкар*, *Ројсјиво у старој Индији* (1959, 3, стр. 44—52). На историји старе Кине односе се радови *Л. С. Василева*, *Апранни односи у Кини у I миленију пре н. ере* (1957, 4, стр. 106—130), *В. А. Рубина*, *Робовласништво у старој Кини од VII—V века пре н. ере* (1959, 3, стр. 2—21) и *В. М. Шијајна*, *Полиничко економски иракијаш „Куан-ци“* (1957, 1, стр. 48—61), који разјашњава неке појмове у делу Куан-ци, насталом у периоду класних борби у Кини у V—IV веку пре н. ере. Интересантна је опаска аутора чланка да је Куан-ци у одређивању неких економских појмова (однос количине робе и количине новца) претходило много векова каснијој европској економској мисли.

В. М. Масон, *Стара земљорадничка племена јужној Туркменистана и њихова веза са Ираком и Индијом* (1957, 1, стр. 34—47) — утврђивање етногенезе појединих племена на истоку на основу археолошког материјала.

Грчка

С. Ј. Лурје, *К ишњању о карактеру ројсјиво у илоском робовласничком друшћу* (1957, 2, стр. 8—24) заступа мишљење да робови у микенско доба још нису били оформљени као класа и да текст пилоских таблица не потврђује Ленцманово мишљење да су у Пилосу постојала велика дворска имања на којима су робови радили. *А. И. Тјумењев*, *ТЕРЕТА илоских најшиса* (1959, 4, стр. 24—32) — о друштвеној категорији терета као представницима крупних земљопоседника и родовске аристократије и о питању порекла приватног земљопоседа у микенској Грчкој.

Л. Н. Казаменова, *Нека ишћања социјално-економској порејка кришких пописа VI—IV века пре н. ере* (1957, 3, стр. 76—91) — о неким особеностима уређења критског друштва, условљеним постојањем општинске земље, и К. М. Колобова, *Војкеи на Кришу* (1957, 2, стр. 25—46) баве се изучавањем раног периода критске историје.

Ј. А. Ленцман, *Робови у Солонским законима* (1958, 4, стр. 51—69) расправља о положају робова у време настанка античког ropства.

О хелениским трагедијама као одразу политичких схватања аутора и огледалу савремених идеолошких струјања писали су С. Ј. Лурје, *Полишћка иенденција трагедије „Еумениде“* (1959, 3, стр. 42—54) — о Есхиловом ставу према спољној и унутрашњој политици Атине у време после персиских ратова, И. С. Радци, *К ишћању Софоклових погледа на свеи* (1957, 4, стр. 36—48) — о утицају савремених филозофских расправљања на стваралаштво Софокла, и Ј. В. Ошкуйешиков, *Спољна полишћка Ашине 438—431 у свеишћии Еврипидових трагедија* (1958, 1, стр. 35—51) — о ставу Еврипида према савременим догађајима.

На улогу метека у атинском друштву и вредност робова односе се радови К. М. Глускине, *Ашински меишеи у борби за усидшћављање демократије крајем V века пре н. ере* (1958, 2, стр. 70—89) и Е. Л. Казакевича, *Робови као форма боишћива у Ашини IV века пре н. ере* (1958, 2, стр. 90—113). О односу између зеленашког и трговачког капитала и робовласничке производње у светлост неких Марксових општих поставки писао је Е. Л. Казакевич, *О узлози раних облика кайшћала у Ашини IV века пре н. ере* (1958, 2, стр. 28—39).

Анализом Аристотеловог дела бави се А. Доватур, *Социјална и ишћишћка иерминологија у Аристотеловом „Ашинском усшћаву“* (1958, 3, стр. 55—83). О тумачењу неких економских термина у Аристотеловом делу од стране већових грчких следбеника писали су К. М. Колобова—Е. А. Фролов, *Аристотел и иеишћи грчки коменшћишћори* (1958, 2, стр. 14—28).

Привредна питања хеленистичких земаља обрађују И. С. Свеншћикаја, *Зависно сшћановнишћиво на земљи трагова Зайадне Мале Азије у хеленишћичко доба* (1957, 3, стр. 91—104) — о положају непосредног произвођача на ранијој општинској земљи, која је од времена Александра Македонског прешла у посед већових градова и ређе, приватних лица, затим А. Ј. Периханјан, *Хијерогули и шћрошћ у Малој Азији и Јерменији* (1957, 2, стр. 47—68) — о робовима-произвођачима на прквеним имањима, и К. Л. Зељин, *Из исшћорије робне ишћроизводње у II и I веку пре н. ере* (1957, 4, стр. 49—70) — о неким питањима привредне историје II века у вези са општим проблемом појаве робне производње, новчане привреде и најамног рада у хеленистичком друштву и у Старом веку уопште.

Рим

Н. Н. Зелински, *Еишћурици у Лишћурији* (1958, 1, стр. 52—71) изучава обим етрурске колонизације у Лигурском приморју и унутрашњости. Рад Р. Гуншћера, *О развоју социјалне и имовинске диференшћијације у најшћиријем Риму* (1959, 1, стр. 52—83) односи се на мало изучене проблеме класне структуре раног римског друштва VI—V века у време преласка од родовског на робовласнички поредак. С. А. Ошероб, *О ишћром лишћерарном оформљењу римске реишћубликанске идеологије* (1958, 3, стр. 84—96) сматра да су Енцијеви *Анали* прво литерарно дело у коме је у виду афоризама формулисана римска традиционална идеологија. С. Л. Ушћенко, *Криза комишћијалној уређења у Риму* (1959, 2, стр. 83—94) ставља почетак опадања значаја комишћија у време које је претходило стварању принципата и доводи га у везу са нестајањем римског пописа: В. И. Кузиншћин, *О сшћиешћену расишћошћираиешћишћии лашћифундија у Ишћишћалији крајем Реишћублике* (1957, 1, стр. 64—80) доказује, супротно традиционалном мишћљењу, да су лашћифундије у Италији и у I веку пре н. ере још увек реткост. Велика газдинства крајем Републике, како то показује пример Цицерона, састојала су се од великог броја ситних и средњих парцела, разбацаних по разним, често међусобно удаљеним областима. А. И. Довашћур, *Ориешћиорикс и Ариовисшћи* (1957, 3, стр. 104—121) објашњава неке хронолошке недоследности у Цезаровом

izlaganju Хелветске сеобе у I књизи о Галском рату, у светлости савремених догађаја.

V. С. Соколов, Амијан Марцелин (1959, 4, стр. 42—64) — о личности последњег римског историчара и историској вредности његова дела.

Борба појединих племена против римског освајача и стање у покореним провинцијама чест су предмет расправа у *Веснику: М. Ф. Муријана, Сујросијабљање итрачких племена римском освајачу и устјанак Андрииска* (1957, 2, стр. 69—84) настоји да докаже да је борба трачког народа против римског освајања, а нарочито његово учешће у устанку Андрииска, лажног сина Филипа V, било не само борба за национално ослобођење већ и један вид социјалне борбе. *J. P. Колосовска, О романизацији Дакије* (1957, 1, стр. 81—101) сматра да романизација у Дакији није захватила и шире слојеве становништва, које су сачињавали сељаци-домороци. *A. P. Корсунски, Устјанак батауга* (1957, 4, стр. 70—87) посматра устанак у Галији као део борбе која је довела до пропасти робовласништва и припремила пут феудализму у Западној Европи. *Г. Г. Дилшеники, Пишање историје народних устјанака у јоноримској Африци* (1957, 2, стр. 85—105) : одређење места и улоге верских секта агонистика и циркумцелиона у класној борби у Африци у IV и V веку наше ере. Исти аутор писао је и о стању у афричким градовима у IV веку на основу података црквених писаца (1959 3, стр. 75—100).

Године 1957 навршило се 40 година од Октобарске револуције. Тим поводом у ВДИ штампано је неколико историографских радова у којима је сумиран рад совјетске историјске науке у разним областима Старе историје. Преглед књига и расправа из историје Старог Истока дао је *B. И. Абгијев, Изучавање историје старог Истока у Совјетском Савезу* (1957, 3, стр. 13—28). Преглед радова из историје Грчке дао је *A. И. Тјумењев, Изучавање историје старе Грчке у СССР за 40 година* (1957, 3, стр. 28—42), а Рима — *С. М. Ковалов, 40 година совјетске историографије старог Рима* (1957, 3, стр. 42—55). Изучавање класичне филологије, чији резултати су тесно повезани са историским изучавањем, приказано је у раду *Л. Ф. Дерашани, Класична филологија у СССР за 40 година* (1957, 3, стр. 55—66). Преглед историографије Закавказја у старом веку дао је *Г. А. Милишивили, Стара историја Закавказја у совјетској историјској науци* (1957, 3, стр. 66—76).

Преглед резултата ископавања и библиографија као и додатак који садржи превод одабраних извора из римске и грчке историје допуњује овај, по резултатима истраживања које доноси, веома значајан часопис.

Мирослава Мирковић, Београд.

BIBLIOGRAFIJA ČLANAKA I RASPRAVA O KLASIČNOJ ARHEOLOGIJI, PREHISTORIJI I ANTIČKOJ HISTORIJI, TE KLASIČNE NUMIZMATIKE, OBJAVLJENIH U GLASNIKU ZEMALJSKOG MUZEJA U SARAJEVU

Napisano povodom 70-godišnjice djelovanja muzeja*)
i izlaženja Glasnika zemaljskog muzeja u Sarajevu
od 1888—1958. godine

A. GRAĐA IZ KLASIČNE ARHEOLOGIJE

God. 1889 (I): *Dr. Ćiro Truhelka*: Gromile u Glasincu, sv. 1. str. 23—35, isti; Dva rimska natpisa u Glamoču, sv. 2. str. 91—92,
V. Radimsky: Dva rimska kamena iz okolice srebreničke, sv. 3. str. 44—46,
Franjo Fiala: Prilozi arheologiji Bosne i Hercegovine, sv. 3. str. 89—93.

*) Zemaljski muzej u Sarajevu osnovan je 1887 godine, a djeluje od 1. II. 1888 godine, dok je prvi svezak Glasnika muzeja izašao u ožujku 1889 godine.